

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/13947/2020

Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPerin lausunto iäkkäiden laatusuosituksista 2020–2023 / lausuntopalvelu.fi.

Lausuntopyynnön taustatiedot

Uuden iäkkäitä ihmisiä koskevan laatusuosituksen laatiminen on osa iäkkäiden palvelujen uudistamisen kokonaisuutta. Suositusten taustaksi koottiin sekä asiantuntijoiden näkemysten että tutkimustiedon perusteella tausta- ja tilastotietoa sekä aihealueittain hyviä käytäntöjä, joilla voidaan tukea suositusten toimeenpanoa. Ehdotettu laatusuositus vuosille 2020–2023 painottaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä, teknologian käyttöönottoa, vapaaehtoistoiminnan edistämistä, asumisen ja liikkumisympäristöjen merkitystä sekä iäkkäiden henkilöiden palvelujen järjestämiseen ja tuottamiseen liittyviä tekijöitä. Laatusuosituksen toimeenpanon seurannan indikaattoreita koottiin liitteeseen.

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää jakelussa mainittuja tahoja esittämään 26.6.2020 mennessä näkemyksensä luonnoksesta laatusuositukseksi iäkkäiden hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi 2020–2023.

Laatusuosituksen tavoitteena on turvata mahdollisimman terve ja toimintakykyinen ikääntyminen koko ikääntyneelle väestölle sekä laadukkaat ja vaikuttavat palvelut niitä tarvitseville iäkkäille henkilöille. Suositus on tarkoitettu ensisijaisesti iäkkäiden palvelujen kehittämisen ja arvioinnin tueksi kuntien ja sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alueiden päättäjille ja johdolle. Lisäksi sitä voivat hyödyntää muun muassa sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottajat, alan ammattilaiset ja kolmannen sektorin toimijat.

Pyydämme kommentoijia ottamaan kantaa seuraaviin laatusuositusehdotusta koskeviin kysymyksiin:

1. Onko suosituksen pohjaksi esitetty riittävästi tilasto- ja tutkimustietoa ikääntymisestä ja palveluista?

Asumispalveluissa esiintyneet puutteet eivät näy perusteluissa. Tässä tulisi hyödyntää valvovien viranomaisten dataa.

Perustiedot väestörakenteesta ja palveluiden käytöstä ovat tuotu hyvin esiin. Tämän lisäksi kaivataan tietoa palveluiden toteutumisesta, kuten hoito- ja palvelusuunnitelmien toteutuminen. Muun muassa kotihoidossa on laajasti käytössä toiminnanohjausjärjestelmä ja optimointi, josta ko. dataa saisi tuotettua. Tämän datan perusteella voisi suosituksia perustella paremmin. Seurantaindikaattoreissa nämä oli huomioitu.

2. Onko suosituksen valittu oikeat aihealueet väestön ikääntymisen ja siihen varautumisen sekä palvelujen järjestämisen ja tuottamisen näkökulmista?

Järjestämisen ja tuottamisen näkökulmasta tulee henkilöstön työnjakoa ja mitoittamista avata myös suosituksessa. Vaikka ympärivuorokautisten vanhuspalveluiden henkilöstömitoitus ollaan nyt nostamassa Vanhuspalvelulakiin, on laatusuosituksessa kuitenkin tarpeen avata henkilöstömitoituksen laskentaa sekä työnjakoa. Nämä löytyvät nyt Vanhuspalvelulain perusteluista, mutta ovat sieltä vaikeasti haettavissa.

3. Ovatko suositukset ymmärrettäviä ja tukevatko ne toiminnan uudistamista?

Suosituksiin on nostettu joitakin hyviä käytännönläheisiä aiheita esim. lähijohtamisen kehittäminen. Ongelmana kuitenkin on, että toiminnan uudistaminen jää epävarmalle pohjalle, koska suosituksissa ei ole velvoittavuutta.

4. Tukevatko esille nostetut hyvät käytännöt suositusten toimeenpanoa?

Hienoa, että hyvät käytännöt ovat esillä. Ongelmana on ollut, että niiden leviäminen on ollut olematonta. Hyvä, että hyvän käytännön perässä on linkki, joka helpottaa aiheeseen tutustumista. Hyvien käytäntöjen valikoituminen ja arvioiminen ei käy ilmi.

5. Onko laatusuositusten toimeenpanon seuranta mittareineen ja indikaattoreineen riittävä tuomaan esille vaikutuksia?

Oikeat tulokset saadakse, täytyy määritellä kuka tiedot antaa tiedon kerääjälle ja painottaa sen oikeellisuutta. Vrt. Vanhuspalvelujen tila, henkilöstörakenteen ilmoittaa esim. yksityisen palveluntuottajan johdosta business controller.

On huomioitavaa, että kotihoidon henkilöstön välitön asiakaskohtainen aika ei ole vertailukelpoinen kuntien / tiimien / eri reittien välillä. Maaseudun ja kaupungin alueilla sekä eri reiteillä välimatkat vievät eri ajan.

6. Onko suosituksessa jotakin turhaa tai puuttuuko jotakin olennaista?

Vaikka ympärivuorokautisten vanhuspalveluiden henkilöstömitoitus ollaan nyt nostamassa Vanhuspalvelulakiin, on laatusuosituksessa kuitenkin tarpeen avata henkilöstömitoituksen laskentaa. Nämä löytyvät nyt Vanhuspalvelulain perusteluista, mutta ovat sieltä vaikeasti haettavissa.

Suosituksissa pitää jaotella eri palvelumuodot (esim. ympärivuorokautinen hoito sekä kotihoito) ja antaa niitä koskevat täsmälliset suositukset.

7. Onko jotakin muuta, mihin haluaisit kiinnittää huomiota laatusuosituksessa?

Kohta 9.2 Osaamisen kehittäminen; Sekä ympärivuorokautisessa että kotihoidossa hoidetaan muistisairaita, monisairaita sekä saatto-, palliatiivisen- ja lääkehoidon tarvitsevia iäkkäitä. Suosituksessa on huomioitu em. perusteella ammattiryhmien lisäkoulutuksen tarve. Tämä on myös perustelu sille, että sekä ympärivuorokautisessa- että kotihoidossa tulee työskennellä koulutettuja ammattihenkilöitä. Tämä fakta on ristiriidassa sen kanssa, että näihin tehtäviin koulutettaisiin hoiva-avustajia.

Kohta 10.3 Omavalvontasuunnitelman tulisi olla nähtävissä palveluntuottajan nettisivuilla.

Suosituksia on tarkoitettu myös valvonnan tueksi, mutta velvoittavuus on epäselvä. Suositukset ovat niin yleisellä tasolla, että valvonnassa niitä on varmasti vaikea käyttää.

Laatusuosituksen todellinen vaikuttavuus jää hämäräksi.

8. Mitä toivoisit jatkossa laatusuosituksilta?

Ennen seuraavan laatusuosituksen tekoa, tulisi tehdä arvio siitä, mikä merkitys tällä laatusuosituksella todellisuudessa on. Suosituksessa on paljon tekstiä, joka toistuu monessa eri STM:n ja THL:n tuotoksessa. Onko laatusuosituksella vaikuttavuutta vai onko jokin muu ohjaus vaikuttavampaa?

SUOMEN LÄHI- JA PERUSHOITAJALIITTO SUPER RY

SuPerissa on noin 90 000 jäsentä, jotka työskentelevät sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä kasvatusalalla julkisella ja yksityisellä sektorilla.

Lisätietoja lausunnosta antaa asiantuntija Sari Ilonummi 09 2727 9172,
sari.ilonummi@superliitto.fi